МІНІСТЕРСТВО
ВНУТРІШНІХ СПРАВ
УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ

КАФЕДРА КІБЕРБЕЗПЕКИ ТА
ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

ФАКУЛЬТЕТ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ ДЛЯ
ПІДРОЗДІЛІВ КРИМІНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ

Г.В. ФОРОС

Сучасні інформаційні технології в юридичній діяльності

Навчально-методичні рекомендації до вивчення навчальної дисципліни

**Для здобувачів вищої освіти
освітнього ступеня «магістр»
у галузі знань 08 «Право»
спеціальність 081 «Право»**

**Одеса
2023**

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ВНУТРІШНІХ СПРАВ
Кафедра кібербезпеки та інформаційного забезпечення факультету
підготовки фахівців для підрозділів кримінальної поліції

Г.В. ФОРОС

Сучасні інформаційні технології в юридичній діяльності

Навчально-методичні рекомендації
до вивчення навчальної дисципліни

Для здобувачів вищої освіти освітнього ступеня «магістр»
у галузі знань 08 «Право» спеціальність 081 «Право»

2023 рік

Схвалено та рекомендовано до друку
Науково-методичною радою Одеського державного університету внутрішніх справ (протокол № 11 від 22.06.2023 р.)

Автор:
Ганна ФОРОС - завідувач кафедри кібербезпеки та інформаційного забезпечення факультету підготовки фахівців для підрозділів кримінальної поліції

Рецензенти:
Алла ПИШНА - завідувачка кафедри адміністративної діяльності поліції факультету підготовки фахівців для підрозділів превентивної діяльності, к.ю.н., доцент
Наталія ЛОГІНОВА – кандидат педагогічних наук, доцент, завідувачка кафедри інформаційних технологій Національного університету «Юридична академія»

Сучасні інформаційні технології в юридичній діяльності: навчально-методичні рекомендації для здобувачів вищої освіти освітнього ступеня «магістр» у галузі знань 08 «Право» спеціальність 081 «Право» /уклад. Г.В. Форос. Одеса: ОДУВС, 2023. 44 с.

© ОДУВС, 2023

ЗМІСТ

1. Пояснювальна записка …….....3
2. Структура навчальної дисципліни, тематичний план ….....5
3. Зміст навчальної дисципліни ……..……..…6
4. Завдання домашньої контрольної роботи
(заочна форма навчання) …….....…16
5. Перелік рекомендованої літератури…….....18
6. Оцінювання результатів освітньої діяльності ……..…..……...19
7. Питання для підсумкового контролю…….....22
8. Глосарій …….....24

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Інформаційні технології набувають дедалі більшого значення у сучасному світі, і майже не залишається сфер, які б не були охоплені інформаційними технологіями. Активний розвиток інформаційних процесів, упровадження нових винаходів, досягнень і технологій у виробничі та управлінські процеси зумовили не лише можливості поступального розвитку нашої держави, але й стали фактором зростання кількості правопорушень та вдосконалення засобів і способів учинення злочинних посягань. Тому розвиток якісних параметрів інформаційного забезпечення юридичної діяльності набуває дедалі більшого значення. Розвиток інформаційних систем в Україні на сучасному етапі, на жаль, поки що перебуває на низькому рівні, оскільки впроваджені інформаційні системи ще не здатні в повному обсязі реалізувати своє призначення у процесі юридичної діяльності.

Юридична діяльність як окремий вид соціальної діяльності характеризується певними рисами. Вона відбувається в галузі дії права з використанням правових засобів, здійснюється спеціально уповноваженими на те суб'єктами, які володіють юридичними знаннями. Її метою є упорядкування, узгодження суспільних відносин щодо вимог права, вирішення конкретних життєвих ситуацій та задоволення на цій основі індивідуальних, групових і загальнолюдських потреб та інтересів.

Суб'єктами юридичної діяльності постають юристи, державні та недержавні об'єднання юристів, організації, що відповідно до виду професійної діяльності розглядуваних питань мають згідно із законом певні права та обов'язки, професійні юридичні знання, вміння їх реалізувати. Учасники – це окремі особи або групи, які сприяють діяльності суб'єктів у процесі вирішення юридичних справ (свідки, експерти). Об'єктами юридичної діяльності виступають дії суб'єктів права, правові процеси, правові документи (правопорушення, суперечка про право).

Програма вивчення навчальної дисципліни «Сучасні інформаційні технології в юридичній діяльності» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки в галузі знань 08 «Право» та спеціальності 081 «Право». «Сучасні інформаційні технології в юридичній діяльності» є навчальною дисципліною, що надає базові теоретичні знання та практичні навички з питань застосування сучасних інформаційних технологій в юридичній діяльності.

Зміст навчальної дисципліни «Сучасні інформаційні технології в юридичній діяльності» містить теоретичні питання інформаційного забезпечення юридичної діяльності, класифікації інформаційних технологій, специфіку використання баз даних і баз знань в юридичній діяльності, базові знання про аспекти застосування інформаційних систем та технологій в дослідженнях, організацію математичної, статистичної та аналітичної обробки даних в юридичних дослідженнях, розглядає методи та засоби інформаційної безпеки.

Метою вивчення навчальної дисципліни «Сучасні інформаційні технології в юридичній діяльності» є формування у здобувачів вищої освіти інформативно-комунікативної компетентності, пов'язаної з використанням інформаційних технологій у юридичній діяльності, розкриття сутнісних аспектів застосування комп'ютерних мереж для пошуку правової та наукової інформації, ознайомлення з функціональними можливостями програмних засобів, призначених для здійснення аналізу правової інформації і їх ефективного використання в юридичних дослідженнях.

Завданням навчальної дисципліни є формування теоретичної бази знань для кваліфікованого та ефективного використання сучасних інформаційно-комунікаційних технологій у юридичній діяльності; розвинення уміння застосовувати інформаційні технології і системи для цілеспрямованого пошуку та систематизації правової інформації; набуття навичок застосовувати інформаційно-комунікаційні технології для планування експерименту, методів економіко-математичного моделювання та аналізу даних досліджень; розвинення уміння оформляти й публікувати результати досліджень.

Засвоївши програму навчальної дисципліни «Сучасні інформаційні технології в юридичній діяльності», здобувачі вищої освіти мають бути здатними вирішувати професійні завдання з урахуванням досягнень теорії та практики застосування інформаційних технологій в науці, володіти основними професійними компетенціями, а саме: вміння використовувати сучасні інформаційні та комунікативні технології при спілкуванні, обміні інформацією, зборі, аналізі, обробці правової інформації, інтерпретації правових джерел та здатність використовувати інформаційно-правові ресурси, здійснювати збір та обробку правової інформації в телекомунікаційному секторі.

Перелік компетентностей, формування яких забезпечує вивчення навчальної дисципліни (з ОПП).

Загальні компетентності: ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. ЗК2. Здатність проводити дослідження на відповідному рівні. ЗК3. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

Спеціальні компетентності: СК1. Здатність застосовувати принципи верховенства права для розв'язання складних задач і проблем, у тому числі, у ситуаціях правової невизначеності. СК10. Здатність ухвалювати рішення у ситуаціях, що вимагають системного, логічного та функціонального тлумачення норм права, а також розуміння особливостей практики їх застосування. СК 20. Здатність і готовність особи застосовувати в юридичній діяльності сукупність наукових положень та рекомендацій щодо застосування природничо-наукових методів і технічних засобів при розкритті злочинів. СК 21. Здатність до пошуку, оброблення, аналізу та представлення інформації з різних джерел.

Результати навчання: ПРН.3. Проводити збір, інтегрований аналіз та узагальнення матеріалів з різних джерел, включаючи наукову та професійну літературу, бази даних, цифрові, статистичні, тестові та інші, та перевіряти їх на достовірність, використовуючи сучасні методи дослідження. ПРН.8. Оцінювати достовірність інформації та надійність джерел, ефективно опрацьовувати та використовувати інформацію для проведення наукових досліджень та практичної діяльності. ПРН.9. Генерувати нові ідеї та використовувати сучасні технології у наданні правничих послуг. ПРН.17. Інтегрувати необхідні знання та розв'язувати складні задачі правозастосування у різних сферах професійної діяльності.

Міждисциплінарні зв'язки: дана навчальна дисципліна тісно пов'язана і логічно доповнює такі навчальні дисципліни, як «Актуальні проблеми права інтелектуальної власності», «Актуальні проблеми застосування кримінального законодавства». Успішне її вивчення вимагає від здобувачів вищої освіти знання різних законодавчих і нормативних актів, а також цілого комплексу спеціальних знань, які були придбані в перелічених навчальних дисциплінах.

2. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«Сучасні інформаційні технології в юридичній діяльності»

<table>
<tr><td rowspan="2">Найменування показників</td><td rowspan="2">Галузь знань, спеціальність, освітній ступінь</td><td colspan="2">Характеристика навчальної дисципліни</td></tr>
<tr><td>денна</td><td>заочна</td></tr>
<tr><td rowspan="2">Кількість кредитів– 3</td><td>Галузь знань
08 "Право"</td><td colspan="2" rowspan="2">Нормативна</td></tr>
<tr><td rowspan="6">Спеціальність
081 "Право"</td></tr>
<tr><td rowspan="6">Загальна кількість годин – 90</td><td colspan="2">Рік підготовки:</td></tr>
<tr><td>1-й</td><td>1-й</td></tr>
<tr><td colspan="2">Семестр</td></tr>
<tr><td>1-й</td><td>1-й</td></tr>
<tr><td colspan="2">Лекції</td></tr>
<tr><td colspan="2" rowspan="6">Освітній ступінь:
магістр</td><td>10 год.</td><td>6 год.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Практичні (семінарські)</td></tr>
<tr><td>30 год.</td><td>10 год.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Самостійна робота</td></tr>
<tr><td>50 год.</td><td>74 год.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Вид контролю</td></tr>
<tr><td colspan="2">Залік</td></tr>
</table>

Тематичний план

<table>
<tr><td rowspan="3">Назви змістових модулів і тем</td><td colspan="12">Кількість годин</td></tr>
<tr><td colspan="7">денна форма</td><td colspan="5">заочна форма</td></tr>
<tr><td rowspan="2">усього</td><td colspan="6">у тому числі</td><td rowspan="2">усього</td><td colspan="5">у тому числі</td></tr>
<tr><td>л</td><td>с</td><td>п</td><td>інд</td><td>с.р.</td><td>л</td><td>с</td><td>п</td><td>інд</td><td>с.р.</td></tr>
<tr><td>1</td><td>2</td><td>3</td><td>4</td><td>5</td><td>6</td><td>7</td><td>8</td><td>9</td><td>10</td><td>11</td><td>12</td><td>13</td></tr>
<tr><td>Тема № 1. Інформаційне забезпечення юридичної діяльності</td><td>14</td><td>2</td><td>2</td><td></td><td></td><td>10</td><td>14</td><td>2</td><td>2</td><td></td><td></td><td>10</td></tr>
</table>

Тема № 2. Загальна характеристика інформаційних технологій	20	2	2	6		10	20	2	2			16
Тема № 3. Бази даних і бази знань в юридичній діяльності	20	2	2	6		10	20	2	2			16
Тема № 4. Організація математичної, статистичної та аналітичної обробки даних в юридичних дослідженнях	18	2	2	4		10	18		2			16
Тема № 5. Технологія обробки і забезпечення безпеки інформації	18	2	2	4		10	18		2			16
Усього годин	90	10	10	20		50	90	6	10			74

3. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема № 1. Інформаційне забезпечення юридичної діяльності

Інформація як основний об'єкт інформаційної сфери. Поняття про інформацію та її класифікація. Юридичні властивості інформації. Джерела інформації в системі суб'єктно-об'єктних відносин інформаційної діяльності.

Інформаційне забезпечення: поняття, зміст, наукові підходи до визначення. Поняття про правову інформацію. Правові-пошукові системи. Бази даних, національні та міжнародні банки й галузеві системи правової інформації. Збір та систематизація інформації. Робота з джерелами правової інформації. Види та форми джерел. Джерела інформації глобальних комп'ютерних мереж.

Робота з фактографічними джерелами інформації. Документальні джерела інформації та їх використання у наукових дослідженнях. Бібліографічні джерела інформації. Автоматизовані системи пошуку та обробки інформації.

Поняття про юридичну діяльність. Характерні риси юридичної діяльності. Суб'єкти юридичної діяльності. Юридичні дії. Інформаційно-правова діяльність.

Теоретичні знання: у наслідку вивчення даної теми здобувачі вищої освіти повинні знати поняття «інформаційне забезпечення», «правова інформація», «інформаційно-правова діяльність», історію розвитку та становлення сучасної системи інформаційного забезпечення юридичної діяльності, специфіку роботи з фактографічними та документальними джерелами інформації.

Практичні навички: при вивченні даної теми необхідно вміти надати характеристику інформаційного забезпечення юридичної діяльності як однієї з функцій управління.

Методичні рекомендації

У процесі вивчення даної теми здобувачі вищої освіти повинні засвоїти, що відповідно до Закону України «Про інформацію» (ст. 1), інформація - це будь-які відомості та/або дані, які можуть бути збережені на матеріальних носіях або відображені в електронному вигляді. Доступність інформації обумовлена не лише її юридичним статусом, а й фактичними умовами її використання для різних суб'єктів. Для визначення юридичних аспектів вживається поняття

«порядок доступу». За порядком доступу інформація поділяється на відкриту інформацію та інформацію з обмеженим доступом. Окремо слід розглянути поняття та особливості правової інформації, зупинившись на тому, що згідно Закону України «Про інформацію», правова інформація - будь-які відомості про право, його систему, джерела, реалізацію, юридичні факти, правовідносини, правопорядок, правопорушення і боротьбу з ними та їх профілактику тощо.

Необхідно зазначити, що поняття інформаційного забезпечення не має однозначного визначення. Для певного виду діяльності надається певне визначення цього поняття, але інформаційне забезпечення слід розглядати як управлінську функцію будь-якої діяльності, якій властиві певні принципи та ознаки, і яка направлена на ефективне вирішення певних управлінських задач. Основною метою системи інформаційного забезпечення є всебічна інформаційна підтримка суб'єктів юридичної діяльності при вирішенні поставлених перед ними завдань на основі комплексу організаційних, нормативно-правових, технічних, програмних та інших заходів.

Окремо слід підкреслити, що юридична діяльність як окремий вид соціальної діяльності характеризується певними рисами. Вона відбувається в галузі дії права з використанням правових засобів, здійснюється спеціально уповноваженими на те суб'єктами, які володіють юридичними знаннями. Її метою є упорядкування, узгодження суспільних відносин щодо вимог права, вирішення конкретних життєвих ситуацій та задоволення на цій основі індивідуальних, групових і загальнолюдських потреб та інтересів. Характеризуючи юридичну діяльність, І. В. Бризгалов виокремлює такі її основні ознаки:

– характеризується єдністю процесів пізнання юридичних явищ та їх використання в інтересах людей;

– здійснюється юристами, тобто професійно підготовленими спеціалістами, які знають право і вміють реалізовувати його;

– її об'єктами є юридичні явища, тобто опосередковані правом дії (дія і бездіяльність) людей та результати цих дій; 8 – її сутність полягає в діях юристів, спрямованих на досягнення певних юридичних цілей (вирішення юридичної справи, роз'яснення норми права адвокатом тощо) з використанням юридичних засобів, дотримуючись в установлених законом випадках юридичної форми;

– її призначення полягає в розв'язанні різних юридичних проблем.

При **самостійні підготовці** слід розглянути нормативну-правову базу в галузі інформаційного забезпечення юридичної діяльності, а також історію розвитку та становлення сучасної системи інформаційного забезпечення юридичної діяльності. Форма педагогічного контролю – усне опитування під час проведення семінарського заняття.

Семінарське заняття № 1- 2 години

Учбові питання:

1. Інформація як основний об'єкт інформаційної сфери та діяльності: поняття, генезис, класифікація.
2. Інформаційне забезпечення юридичної діяльності: поняття, мета та завдання.
3. Специфіка роботи з джерелами інформації.

Тематика рефератних повідомлень:

1. Інформація як основний об’єкт інформаційної сфери.
2. Історія розвитку та становлення сучасної системи інформаційного забезпечення юридичної діяльності
3. Бази даних, національні та міжнародні банки й галузеві системи правової інформації.
4. Наукові підходи до визначення системи інформаційного забезпечення.

Питання для самоконтролю:

1. Що таке інформація та які види інформації Вам відомі?
2. Вкажіть основні характеристики інформації.
3. Надайте визначення поняття «інформаційне забезпечення» як функції управління.
4. Охарактеризуйте правову інформації та вкажіть її види.
5. Надайте класифікацію баз даних, національних та міжнародних банків правової інформації.
6. Що слід віднести до фактографічних джерел інформації?
7. Яким чином документальні джерела інформації використовуються у юридичній діяльності.

Тема № 2. Загальна характеристика інформаційних технологій

Поняття та історія виникнення інформаційних технологій. Види сучасних інформаційних технологій. Класифікація інформаційних технологій, основні класи інформаційних технологій (базові (забезпечують) інформаційні технології; прикладні (функціональні)

інформаційні технології. Інформаційні технології базового типу, технології стиснення інформації, її кодування і декодування, розпізнавання образів і т.ін.

Специфіка розробки методів аналізу, синтезу та оптимізації прикладних інформаційних технології. Вимоги до апаратно-програмних засобів автоматизації процесів реалізації інформаційних технологій. Інструментарій інформаційних технологій. Взаємозв'язок інформаційних технологій та інформаційних систем.

Класифікація по призначеному для користувача інтерфейсу. Класифікація за ступенем взаємодії між собою. Класифікація інформаційних технологій по типу оброблюваної інформації. Поняття платформи. Проблеми та критерії вибору інформаційних технологій.

Теоретичні знання: у наслідку вивчення даної теми здобувачі вищої освіти повинні знати поняття «інформаційна технологія», «інформаційна система», класифікацію інформаційних технологій, основні класи інформаційних технологій, вимоги до апаратно-програмних засобів автоматизації процесів реалізації інформаційних технологій, класифікацію інформаційних технологій по типу оброблюваної інформації.

Практичні навички: при вивченні даної теми необхідно вміти використовувати інформаційні технології при виконанні юридичних дій.

Методичні рекомендації

При вивченні даної теми необхідно вказати, що інформаційні технології, використовується також загальніший / вищий за ієрархією термін інформаційно-комунікаційні технології (information and communication technologies,) - сукупність методів, виробничих процесів і програмно-технічних засобів, інтегрованих з метою збирання, опрацювання, зберігання, розповсюдження, показу і використання інформації в інтересах її користувачів. Інакше кажучи, це технології, що забезпечують та підтримують інформаційні процеси, тобто процеси пошуку, збору, передачі, збереження, накопичення, тиражування інформації та процедури доступу до неї.

Інформаційні технології можна класифікувати за рядом ознак: за способом реалізації в АІС; за ступенем охоплення задач управління; за класом реалізуючих технологічних операцій; за типом користувацького інтерфейсу; за способом побудови мережі; за обслуговуючими предметними сферами.

Особливо слід звернути увагу на той факт, що задля оптимізації та кількісної оцінки ефективності можливих варіантів проектованих або ж уже існуючих інформаційних технологій необхідно правильно вибирати критерії їх ефективності серед яких ключове місце займають функціональні та ресурсні критерії. Ресурсні критерії ефективності дозволяють принципово порівнювати між собою різні види технологій. Крім того, вони дають можливість кількісно оцінити одержуваний в результаті застосування цих технологій ефект з точки зору їх соціальної корисності в плані економії різних видів ресурсів суспільства. Саме тому найбільш поширеними критеріями для порівняльної оцінки виробничих технологій є енергетичні критерії. Адже витрати енергії в суспільно корисній виробництві є одним з найважливіших показників рівня технологічного розвитку сучасного суспільства.

Під час **самостійної підготовки** здобувачам вищої освіти слід більш детальніше зупинитися актуальних питаннях специфіки розробки методів аналізу, синтезу та оптимізації прикладних інформаційних технології, а також визначити вимоги до апаратно-програмних засобів автоматизації процесів реалізації інформаційних технологій. Форма педагогічного контролю – усне опитування під час проведення семінарського заняття.

Семінарське заняття № 1- 2 години

Учбові питання:

1. Інформаційні технології: поняття, історія виникнення та види.
2. Специфіка розробки методів аналізу, синтезу та оптимізації прикладних інформаційних технології.
3. Класифікації інформаційних технологій за різними підставами.

Тематика рефератних повідомлень:

1. Класи інформаційних технологій.
2. Інструментарій інформаційних технологій.
3. Взаємозв'язок інформаційних технологій та інформаційних систем.
4. Проблеми та критерії вибору інформаційних технологій.

Питання для самоконтролю:

1. Що таке інформаційні технології?
2. Які є види інформаційних технологій?
3. Які існують класифікаційні ознаки інформаційних технологій?
4. Як взаємодіють між собою інформаційних технологій та інформаційні системи?
5. Які є забезпечуючі компоненти інформаційних технологій та

інформаційних систем?

6. Які на сьогоднішній день є професії в ІТ-сфері?

Практичне заняття з теми № 2 – 6 годин

Серед загальнодоступних електронних баз даних України знайти бази даних, які пов'язані з юридичної діяльністю. Ознайомитися зі специфікою пошуку інформації у відкритих базах даних, встановити, яку саме інформацію ми можемо знайти, за якими параметрами здійснюється пошук цієї інформації, яку користь ця інформація може принести та яким чином здобувач вищої освіти в майбутньому зможе працювати з цією інформацією в своїй роботі:

1. Національний портал відкритих даних http://data.gov.ua/
2. Перевірка документа про освіту https://osvita.net/ua/checkdoc
3. Єдиний державний реєстр судових рішень http://www.reyestr.court.gov.ua/
4. Інформація по фондовому ринку https://smida.gov.ua/db
5. Єдиний реєстр адвокатів України http://erau.unba.org.ua/
6. Відкриті дані земельного кадастру України https://kadastr.live/
7. Безкоштовний витяг з ЄДР реєстр юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань https://usr.minjust.gov.ua/ua/freesearch
8. Розшук МВС https://wanted.mvs.gov.ua/
9. База даних «Законодавство України» http://zakon4.rada.gov.ua/laws
10. Поштові індекси та відділення поштового зв'язку України http://services.ukrposhta.com/postindex_new/
11. Трекінг поштових відправлень Укрпошта http://ukrposhta.ua/ua/vidslidkuvati-forma-poshuku
12. Єдиний реєстр боржників https://erb.minjust.gov.ua/
13. Рішення ЄСПЛ укр. мовою за усі роки http://zakon.rada.gov.ua/laws/main/c798
14. Система реалізації конфіскованого та арештованого майна https://setam.net.ua
15. Єдиний реєстр спеціальних бланків нотаріальних документів https://rnb.nais.gov.ua
16. Перелік сертифікованих засобів криптографічного захисту інформації
17. https://data.gov.ua/dataset/1f3e38a5-ca00-4fa9-be1a-

810a206ed1fe

18. Державний реєстр оцінювачів та суб'єктів оціночної діяльності http://www.spfu.gov.ua/ua/content/spf-estimate-registers.html

19. Подання заяви про шлюб https://diia.gov.ua/services/zayava-na-shlyub20

20. Інформація щодо стану розгляду справ https://court.gov.ua/fair/

Тема № 3. Бази даних і бази знань в юридичній діяльності

Бази даних в юридичній діяльності. Реляційні, об'єктно-реляційні і об'єктно-орієнтовані бази даних. Структури баз даних. Класифікація сучасних систем управління базами даних (СУБД). Розподілені системи управління базами даних.

Концепції та принципи організації баз даних та баз знань. Місце баз даних в інформаційних системах (ІС). Рівні абстракції даних при проектуванні баз даних. Вимоги до баз даних і методи їхнього забезпечення. Загальні принципи побудови системи управління базами даних та структуру і принципи її функціонування. Основні моделі та мовні засоби систем управління базами даних.

Теоретичні знання: у наслідку вивчення даної теми здобувачі вищої освіти повинні знати поняття «база даних», «банк даних», класифікацію баз даних та їх структуру, класифікацію сучасних систем управління базами даних, рівні абстракції даних при проектуванні баз даних.

Практичні навички: при вивченні даної теми необхідно вміти використовувати бази даних і бази знань при вирішенні поставлених завдань.

Методичні рекомендації

При підготовці до семінарського заняття слід зазначити, що база даних (БД) – це сукупність спеціальним образом організованих даних, що зберігаються у пам'яті обчислювальної системи, і об'єктів, що відображають стан деякої предметної області. Розрізняють такі основні типи організації (архітектури) баз даних: автономні (локальні), файлсерверні, клієнт-серверні, багаторівневі, розподілена, інтернет- орієнтована. Для задоволення інформаційних потреб усіх користувачів в інформаційних систем існує банк даних (БнД). До складу БнД входять такі складові: сукупність технічного та програмного забезпечення, база даних, СУБД, словник даних,

адміністратор БД. Головні складові банку даних - база даних і програмний продукт, який називається системою управління базою даних (СУБД). Система управління базами даних (СУБД) - це програмні засоби, за допомогою яких можна створювати бази даних, поповнювати їх та працювати з ними. Банк даних (БнД) - це автоматизована система, сукупність інформаційних, програмних, технічних засобів і персоналу, що забезпечує зберігання, нагромадження, оновлення, пошук і видачу даних.

В процесі підготовки до семінарського заняття необхідно також засвоїти, що експертні системи (далі - ЕС) - вид (клас) систем штучного інтелекту, що здатні отримувати, накопичувати, корегувати знання з деякої предметної галузі (що надаються в основному експертами), виводити нові знання, виконувати на основі цих знань практичні завдання та пояснювати хід їх виконання. Світовий досвід створення експертних систем базується на дотриманні принципів їх розробки, у зв'язку з чим дані системи мають деякі особливості та властивості.

Особливу увагу слід звернути на ефективність використання методів та засобів штучного інтелекту в підтримані прийняття рішень людиною, упорядкуванню, обміну та використанню прикладних людських знань.

При **самостійній підготовці** слід засвоїти, що організації БД покладено принцип єдності, тобто база даних повинна бути єдиною. на всіх етапах життєвого циклу база даних складається з двох компонентів: структури та даних. На різних рівнях опису бази даних її структура зображується: на інфологічному рівні (сутність - зв'язок); на датологічному рівні вона може бути однією з моделей даних - ієрархічною, мережевою, реляційною, об'єктно-орієтованою, об'єктно-реляційною, багатовимірною, змішаною; на фізичному рівні (структура файлів даних і допоміжних файлів). Проаналізувати збіжності та розходження баз знань та баз даних. Формою педагогічного контролю є опитування в усній формі під час проведення семінарського заняття.

Семінарське заняття № 3- 2 години

Учбові питання:

1. Загальні принципи побудови системи управління базами даних, структура і принципи її функціонування.
2. Принципи організації структур збереження даних і методи доступу до даних.
3. Етапи проектування баз даних.

Тематика рефератних повідомлень:

1. Місце баз даних в інформаційних системах (ІС).
2. Вимоги до баз даних і методи їхнього забезпечення.
3. Основні моделі та мовні засоби систем управління базами даних.

Питання для самоконтролю:

1. Охарактеризуйте загальні принципи побудови системи управління базами даних.
2. Які принципи функціонування системи управління базами даних?
3. Вкажіть основні моделі та мовні засоби СУБД.
4. Які існують методи доступу до даних в СУБД?
5. В чому полягають відмінності між транзакційною та аналітичною базами даних?
6. Охарактеризуйте принципи організації структур збереження даних.

Практичне заняття з теми № 3 – 6 годин

1. Знайдіть на сервісі YouTube відео з теми «Основи статистичного аналізу даних» (https://youtu.be/zsG38s0YBac) та Бази даних: курс відео занять. (Віртуальна академія https://www.youtube.com/@VirtuAka). Перегляньте відео. Визначте для себе рекомендації щодо правил роботи з базами даних та статистичного аналізу даних.
2. За посиланням https://youtu.be/9eMaxphRaao ознайомитися з матеріалами відеолекції «Штучний інтелект в юридичній професії».
3. Підготуйте презентацію з використанням пакету PowerPoint. Тема презентації "Інформаційні системи в діяльності юриста". Обсяг презентації повинен бути не менше 7 слайдів. У довільно обраних місцях презентації необхідно передбачити анімаційні написи, нумерований та маркований список, таблицю, графік (діаграму), малюнок, гіпертекстові переходи на окремі слайди, текстові фрагменти. Також має бути режим автоматичного перегляду, звукового супроводу тощо. Всі слайди оформте на основі певного шаблону.

Тема № 4. Організація математичної, статистичної та аналітичної обробки даних в юридичних дослідженнях

Загальна характеристика інформаційно-аналітичного процесу. Провідні принципи та форми інформаційно-аналітичної діяльності. Інформаційна аналітика як засіб одержання інформації. Види інформаційно-аналітичних робіт. Методика написання аналітичної роботи. Загальні ознаки роботи високої якості та типові помилки.

Застосування електронних таблиць: створення масивів вхідних даних, автоматизація їх перевірки, візуалізація помилок. Застосування діаграм для аналізу даних; види діаграм, редагування частин.

Представлення даних у вигляді графіків функцій. Використання списків, форм, сортування та фільтрація даних. Попередній статистичний аналіз даних та їх підготовка до використання у середовищі спеціалізованих програм.

Визначення та структура систем підтримки прийняття рішень (СППР). Класифікація (СППР) та їх використання в юридичній діяльності. Підходи до організації інтелектуального аналізу даних. Основні поняття експертних систем.

Теоретичні знання: у наслідку вивчення даної теми здобувачі вищої освіти повинні знати поняття «інформаційно-аналітичний процес», «інформаційна аналітика», «аналітик», «система підтримки прийняття рішень», принципи та форми інформаційно-аналітичної діяльності, види інформаційно-аналітичних робіт, особливості методики написання аналітичної роботи, ознаки роботи високої якості та типові помилки.

Практичні навички: при вивченні даної теми необхідно вміти застосовувати електронні таблиці, системи підтримки прийняття рішень, здійснювати попередній статистичний аналіз даних.

Методичні рекомендації

При вивченні цієї теми здобувачі вищої освіти повинні знати основні підходи по організації математичної, статистичної та аналітичної обробки даних в юридичній діяльності, а також особливості застосування електронних таблиць, діаграм для аналізу даних; види діаграм, редагування частин. Інформаційний обмін є основою існування суспільства, тому що саме через нього реалізується дія суспільних відносин. Однією з форм інформаційного обміну є документообіг.

Процес автоматизації при створенні документа оснований на застосуванні стилів для оформлення деяких фрагментів документів та шаблонів документів. Причому є можливість використання як стандартних стилів та шаблонів, так і створення нових. Наявність технологічної бази для розвитку систем автоматизації діловодства сприяла розробці окремих оригінальних інформаційних технологій роботи з документами, природа яких зумовлена потребою забезпечити користувача звичними атрибутами традиційного діловодства. При вивченні цієї теми аспіранти повинні встановити особливості використання списків, форм, сортування та фільтрації даних. Слід

зазначити, що список – це один із способів організацій даних на робочому листі. Дані, що організовані в список, в термінології Excel називаються базою даних. Над списком можна виконати такі дії: сортування та фільтрацію даних, формування підсумків, побудову зведеної таблиці. Список можна відсортувати за алфавітом, за значенням або в хронологічній послідовності відповідно до змісту визначеного поля (автофільтр або розширена фільтрація.

Особливу увагу слід звернути на попередній статистичний аналіз даних. Так, метою аналізу даних є знання про об'єкт дослідження - виявлення корисної інформації, знайдення висновків, врешті, розумне (зважене) прийняття рішень. Аналіз даних може мати багато аспектів та підходів, реалізовуватися за допомогою різних інструментів - в тому числі математичних, статистичних, за допомогою різноманітних способів візуалізації, але головне завдання його - стиснення інформації.

Також потрібно знати, що ж таке візуалізація даних і які її методи використовуються, в тому числі і в юридичній діяльності. Найпростіші, а тому й найпоширеніші методи візуалізації – це графіки. Візуалізація даних – це наочне представлення масивів різної інформації. Існує кілька типів візуалізації: звичайне візуальне представлення кількісної інформації в схематичній форм; концептуальна візуалізація дозволяє розробляти складні концепції, ідеї і плани за допомогою концептуальних карт, діаграм Ганта, графів з мінімальним шляхом та інших подібних видів діаграм; стратегічна візуалізація переводить у візуальну форму різні дані про аспекти роботи організацій; графічно організувати структурну інформацію за допомогою пірамід, дерев і мап даних допоможе метафорична візуалізація; комбінована візуалізація дозволяє об'єднати кілька складних графіків в одну схему.

Під час самостійної підготовки здобувачі вищої освіти повинні особливу увагу звернути на особливості представлення результатів їх діяльності у вигляді графіків функцій. Форма педагогічного контролю – усне опитування під час проведення семінарського заняття.

Семінарське заняття з теми № 4 – 2 години

Учбові питання:

1. Загальна характеристика інформаційно-аналітичного процесу.
2. Прикладні програми в юридичній діяльності.
3. Системи підтримки прийняття рішень (СППР): поняття, структура та класифікація.

Тематика рефератних повідомлень:

1. Загальна характеристика інформаційно-аналітичної діяльності.
2. Робоче місце аналітика.
3. Методика написання аналітичної роботи.
4. Класифікація (СППР) та їх використання в юридичній діяльності.
5. Підходи до організації інтелектуального аналізу даних.

Питання для самоконтролю:

1. Охарактеризуйте процес створення масивів вхідних даних та їх автоматизації.
2. В чому полягає візуалізація помилок?
3. Наведіть приклади застосування діаграм для аналізу даних.
4. Охарактеризуйте представлення даних у вигляді графіків функцій.
5. Надайте визначення поняття «аналітика» та основні методи аналітики.
6. Дайте характеристику основним методам організації інформаційно-аналітичної діяльності.
7. Вкажіть основні етапи інформаційно-аналітичної роботи.
8. В чому полягає сутність аналітичного прогнозу?

Практичне заняття з теми № 4 – 4 години

1. Зареєструватися та пройти курси на платформі Prometheus (https://prometheus.org.ua/) «Візуалізація даних» та «Смарт-громада: управління на основі даних». Отримати сертифікати.

2. Практична вправа. Визначте оцінку надійності джерела та достовірності змісту інформації закожним пунктом:

- Конфіденційний інформатор повідомив про те, що працівники мережі аптек «Здоров'я» здійснюють продаж наркозмістних лікарських препаратів без обов'язкового рецепту лікаря.
- Оперативний працівник, який виконував завдання з проникнення у злочинне середовище повідомив про те, що лідер злочинного угрупування планує вчинити замовне вбивство лідера конкуруючого злочинного угрупування з мотиву перерозподілу сфер злочинного впливу.
- Звіт аналітичного відділу. Кількість виявлених та вилучених з обігу фальшивих грошових купюр (10, 20, 50 грн.) суттєво зросла після відкриття мережі розважальних закладів, які надають послуги у сфері продажу алкогольних напоїв.
- За результатами проведеного обшуку в квартирі підозрюваного виявлено обріз мисливської рушниці та набої.
- За результатами журналістського розслідування встановлено,

що керівник відділу районної державної адміністрації має у своєму розпорядженні майно та кошти, які суттєво перевищують розмір його задекларованих доходів.

- Під час проведення допиту підозрюваний заявив про те, що ним було нанесено тілесні ушкодження потерпілому через те, що підозрюваний перебував у стані необхідної оборони.
- У результаті проведення оперативних технічних заходів установлено факти проведення телефонних розмов між головою тендерної комісії, представником фірми постачальника товарів та послуг і головою районної ради напередодні проведення відкритих торгів.

3. Практична вправа. Дайте оцінку надійності джерела інформації

- Житель м. Одеси передає мені перший раз інформацію. Знайомий поліцейський каже, що ця особа багаторазово передавала інформацію, яка вже підтверджується.
- Вуличний продавець наркотиків у минулому часто надавав інформацію, яка тільки частково підтвердилась.
- Мандрівник, який багаторазово перетинав державний кордон, перший раз передає інформацію поліцейському.
- Інформацію одержано з щоденної місцевої преси. Автор повідомляє, що одержав інформацію з вірогідного джерела.
- Інформація поліцейського, що стосується події, яку він бачив особисто.

Тема № 5. Технологія обробки і забезпечення безпеки інформації

Загальна характеристика процесів збору, передачі, обробки та зберігання інформації. Загальне уявлення про інформаційну безпеку. Кримінальна відповідальність за порушення інформаційної безпеки. Основні види порушення інформаційної безпеки. Постулати захисту даних. Види загроз для комп'ютерної інформації. Загроза віддаленого адміністрування. Загроза активного змісту. Загроза перехоплення чи підміни даних на шляхах транспортування. Загроза втручання в особисте життя. Загроза постачання даних неприйнятного змісту.

Методи та засоби здійснення інформаційної безпеки: правові, організаційні, технічні, програмні та криптографічні. Безпечний Інтернет. Правила безпечного використання мережі Інтернет в юридичній діяльності.

Засоби протидії загрозам комп'ютерній інформації. Криптографічний захист інформації. Програми кодування та

декодування даних. Закон України “Про захист персональних даних”. Прихована передача інформації. Методи стеганографії. Поняття про комп’ютерні злочини. Визначення, аналіз і фіксація слідів комп’ютерних злочинів.

Теоретичні знання: у наслідку вивчення даної теми здобувачі вищої освіти повинні знати поняття «інформаційна безпека», «криптографія», «стеганографія», основні види порушення інформаційної безпеки, постулати захисту даних, види загроз для комп’ютерної інформації, засоби протидії загрозам комп’ютерної інформації,
Практичні навички: при вивченні даної теми необхідно вміти безпечно користуватися комп’ютерними мережами.

Методичні рекомендації

При вивченні теми слід зазначити, що для попередження правопорушень в кіберпросторі розробники інформаційних та комунікаційних систем передбачають різноманітні засоби захисту інформації та комп’ютерних систем і мереж. Особливу увагу слід приділити проблемам забезпечення інформаційної безпеки, а також її складовим. Інформаційну безпеку слід розглядати як стан захищеності життєво важливих інтересів особи, суспільства та держави в інформаційній сфері від внутрішніх та зовнішніх загроз. Загрози інформаційній безпеці, з одного боку, є організаційним компонентом системи органів влади, а з іншого - слугують індикатором ефективності її функціонування. Адже реалізація загроз і переростання їх у небезпеки свідчать про неефективність функціонування даної системи, і навпаки. На сьогодні розглядати будь-які загрози в інформаційній сфері необхідно з урахуванням того контексту, в якому вони виникають і знаходять свій вияв. Найнебезпечнішими на даному етапі розвитку українського суспільства є інформаційні війни. Для забезпечення кібербезпеки надзвичайно важливо розуміти загрози кіберпростору. Кібернетичні загрози (кіберзагрози) – наявні та/ або потенційно можливі явища і чинники, що створюють небезпеку життєво важливим інтересам людини і громадянина, суспільства і держави, реалізація яких залежить від належного функціонування інформаційних, телекомунікаційних та інформаційно-телекомунікаційних систем. При цьому можна виділити таку типологію кібернетичних загроз: кібервійна; кібертероризм; кібершпигунство; кіберзлочинність.

При вивченні цього питання особливу увагу слід приділити об'єктам захисту, а саме реалізації та захисту прав громадян та основних інтересів суспільства в інформаційній сфері; захист інформації з обмеженим доступом.

Під час **самостійної роботи** слід розглянути технічний та програмний методи захисту інформації та інформаційних технологій, враховуючи, що технічний обумовлюють захист даних та систем різними апаратними засобами захисту (екранування приміщень, встановлення джерел безперебійного живлення, засобів розпізнавання користувача та інше). Окремо розглянути особливості сучасної криптографії, яка базується на сучасних досягненнях математики, фізики, інженерних дисциплін та досягненнях у галузі розробки та використання комп'ютерних технологій. Формою педагогічного контролю є опитування здобувачів вищої освіти в усній формі під час проведення семінарських занять.

Тематика рефератних повідомлень:

1. Постулати захисту даних.
2. Види загроз для комп'ютерної інформації. Загроза віддаленого адміністрування. Загроза активного змісту.
3. Методи та засоби здійснення інформаційної безпеки: правові, організаційні, технічні, програмні та криптографічні.
4. Безпечний Інтернет. Правила безпечного використання мережі Інтернет в юридичній діяльності.

Питання для самоконтролю:

1. Охарактеризуйте складові інформаційної безпеки.
2. Які Ви знаєте напрямки та методи захисту комп'ютерної інформації?
3. У чому полягає сутність криптографічних методів захисту комп'ютерної інформації?
4. Що таке криптографія та чим вона відрізняється від стеганографії?
5. Охарактеризуйте розробку програм забезпечення безпеки комп'ютерних систем як один з програмних методів захисту комп'ютерної інформації..
6. Які технічні засоби захисту інформації Вам відомі?
7. Кібербезпека як основна складова національної безпеки України.
8. Основні напрямки та методи здійснення захисту комп'ютерної інформації.

Практичне заняття з теми № 5 – 4 години

4. Ознайомтеся з повним текстом порад для безпеки в мережі Інтернет від команди CERT-UA (cert .gov .ua/?p 848) та порівняйте їх з правилами інтернет-безпеки від Профспілки працівників освіти і науки України (pon .org .ua/ novyny/5427-bezpeka-v-nternet-scho-potrbno-znati .html) . Зверніть увагу, які рекомендації збігаються . З якими загрозами вони пов'язані?

5. Знайдіть на сервісі YouTube відео з теми «Основи інформаційної безпеки». Перегляньте відео. Визначите для себе рекомендації з інформаційної безпеки, які раніше ви не знали .

6. Зареєструватися та пройти курси «Основи інформаційної безпеки від антивірусної лабораторії Zillya!» Антивірус (zillya.ua/prometheus) або на платформі Prometheus (https://prometheus.org.ua/) пройти курси «Основи інформаційної безпеки» та «Інформаційна гігієна під час війни». Отримати сертифікати.

4. ЗАВДАННЯ ДОМАШНЬОЇ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ

Передбачена тематичним планом контрольна робота має за мету оволодіння здобувачами вищої освіти знаннями дисципліни та призначена сприяти формуванню загальної правової культури юристів, яка може бути корисним для них з точки зору подальшого професійного здійснення ними юридичної діяльності як у державних установах, так і в недержавній сфері.

Контрольна робота, яка виконується під час самостійної роботи є частиною складової підсумкового контролю знать ЗВО з навчальної дисципліни та передбачає ретельну самостійну підготовку та опрацювання рекомендованої літератури. При написанні контрольної роботи здобувачі повинні продемонструвати вміння самостійно аналізувати та аргументовано відповідати на питання контрольної роботи.

Розкриваючи зміст навчального матеріалу, здобувачі повинен дати точні і вичерпні відповіді. Обсяг роботи повинен бути 20-25 сторінок друкованого тексту. Робота має бути виконана шрифтом TimesNewRoman, через полуторний інтервал до тридцяти рядків на сторінці. Текст необхідно друкувати, залишаючи поля таких розмірів: ліве – 30 мм, верхнє та нижнє - 20 мм, праве – 15 мм. Шрифт друку повинен бути чітким, стрічка чорного кольору середньої жирності. Робота повинна бути виконана акуратно. Аркуші роботи (крім титульного листа) мають бути пронумеровані арабськими цифрами.

На титульному листі здобувачем вказується навчальна дисципліна, з якої виконується контрольна робота, номер варіанту завдання, прізвище, ім’я та по батькові слухач, курс, навчальна група. На наступній сторінці повинен слідкувати план роботи.

Відповіді на поставлені запитання повинні бути юридично грамотними, теоретично та законодавчо обґрунтованими.

У разі виявлення простого переписування з яких-небудь джерел, чи компіляції з різних джерел – робота не зараховується. не зараховується також робота виконана слухачем не за варіантом. Здобувач виконує контрольну роботу згідно запропонованих варіантів, залежно від першої літери прізвища.

Згідно запропонованих варіантів, залежно від першої літери прізвища слухача розподіл здійснюється таким чином:

1. Варіант виконують здобувачі, прізвища яких починаються з літери "А" до "В" (включно).

2. Варіант виконують здобувачі, прізвища яких починаються з літери "Г" до "Ж" (включно).

3. Варіант виконують здобувачі, прізвища яких починаються з літери "З" до "К" (включно).

4. Варіант виконують здобувачі, прізвища яких починаються з літери "Л" до "О" (включно).

5. Варіант виконують здобувачі, прізвища яких починаються з літери "П" до "С" (включно).

6. Варіант виконують здобувачі, прізвища яких починаються з літери "Т" до "Х" (включно).

7. Варіант виконують здобувачі, прізвища яких починаються з літери "Ц" до "Ш" (включно).

8. Варіант виконують здобувачі, прізвища яких починаються з літери "Щ" до "Я" (включно).

Контрольні роботи направляються до університету не пізніше одного місяця до початку сесії. Обов'язково вказується прізвище, ім'я та по-батькові, № факультету та учбова група. Наприкінці роботи надається перелік використаної літератури (від 10 до 15 джерел), ставиться підпис здобувача та дата виконання контрольної роботи. Для допуску до заліку, здобувач повинен виконати індивідуальні завдання у вигляді написання домашньої контрольної роботи по курсу навчання, завдання обирає залежно від першої літери прізвища.

Завдання № 1

1. Характеристика правових інформаційних систем і технологій. Основні принципи державної політики в галузі інформатизації.
2. Правова та наукова інформація: поняття, зміст та джерела. Документальні джерела інформації та їх використання у юридичній діяльності.
3. Місце та роль баз даних в наукових дослідженнях.

Завдання № 2

1. Інформаційне забезпечення правової інформаційної системи.
2. Складові бази даних. Характеристика об’єктних відношень реляційної БД. Характеристика зв’язкових відношень реляційної БД.
3. Інформаційна аналітика як засіб одержання інформації.

Завдання № 3

1. Системи автоматизації ділових процесів та управління документами.. Ролі учасників ділового процесу. Поняття «моделі».
2. Правові інформаційні системи та підсистеми.
3. Вимоги до системи автоматизації управління документами. Характеристика автоматизованих систем контролю виконання документів.

Завдання № 4

1. Технології захисту інформації. Засоби захисту інформації. Характеристика правових засобів захисту інформації.
2. Специфіка використання програмних продуктів Microsoft Power Point, OpenOffice Impress та платформи Flash для мультимедійних презентацій.
3. Поняття інформаційної технології. Способи впровадження ІТ.

Завдання №5

1. Інтелектуальні інформаційні системи в юридичній діяльності.
2. Поняття експертної системи, системи на основі знань, дорадчої системи. Поняття знань та їх типи. Основні структурні компоненти експертних систем.
3. Технічні засоби захисту інформації та інформаційних систем.

Завдання № 6

1. Правові інформаційно-пошукові системи: класифікація та особливості побудови.
2. Поняття програмного агента, робота. Характеристика системи «Закони та підзаконні акти України в Інтернет». Характеристика Глобальної мережі правової інформації (GLIN).
3. Класифікація ІПС. Основні елементи інформаційно-пошукової мови. Характеристика тезаурусу EUROVOC.

Завдання № 7

1. Експертні системи в юридичній діяльності.
2. Інформаційні системи Міністерства юстиції України. Поняття та порядок функціонування Єдиного реєстру довіреностей. .
3. Методи захисту інформації та інформаційних технологій.

Завдання № 8

1. Інформаційні системи органів судової влади, прокуратури, судової експертизи.
2. Системи автоматизації ділових процесів та управління документами.
3. Сутність поняття «інформаційна технологія» та етапи розвитку новітніх комп'ютерних інформаційних технологій. Класифікація інформаційних технологій.

5. ПЕРЕЛІК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Базова:

1. Конституція України: Закон України від 28.06.1996. № 254к/96. Дата оновлення: 01.01.2020. URL:. https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text (дата звернення: 18.01.2023).
2. Кримінальний кодекс України: Закон України від 05.04.2020 № 2341-III Дата оновлення: 28.04.2023. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text (дата звернення: 25.05.2023).
3. Про інформацію Закон України від 02.10.1992 № 2657-12. Дата оновлення: 01.01.2023. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/2657-12#Text (дата звернення: 18.01.2023).
4. Про доступ до публічної інформації: Закон України від 13 січня 2011 р. № 2939-VI, URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2939-17#Text (дата звернення: 18.01.2023).
5. Про Національну програму інформатизації: закон України від 04.02.1998 № 74/98-ВР. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/74/98-%D0%B2%D1%80 (дата звернення: 25.05.2023).
6. Про науково-технічну інформацію: Закон України від 25.06.1993 № 3322-XII Дата оновлення: 19.04.2014. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text (дата звернення: 25.05.2023).
7. Про наукову і науково-технічну діяльність Закон України від 26.11.2015 № 848-VIII. Дата оновлення: 31.03.2023. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text (дата звернення: 25.05.2023).
8. Балтовський О.А., Форос Г.В., Пядишев В.Г., Сіфоров О.І. Системи підтримки прийняття рішень: навчальний посібник. Одеса: РВВ ОДУВС. 2022. 176 с.
9. Бурячок В.Л. Основи формування державної системи кібернетичної безпеки: монографія. К.:НАУ, 2019. 432 с.
10. Використання комп'ютерних технологій в оперативно-розшуковій діяльності: навчальний-посібник / М.М. Перепелиця, О.В. Манжай, В.В. Шендрик; за заг. ред. О.М. Бандурки. Одеса: ОДУВС, 2011. 146 с.
11. Гончарова Л.Л., Возненко А.Д., Стасюк О.І., Коваль Ю.О. Основи захисту інформації в телекомунікаційних та комп'ютерних мережах. К., 2019. 435 с., іл.160.

12.Інформаційне забезпечення професійної діяльності: навч. посібник / І.В. Краснобрижий, С.О. Прокопов, Е.В. Рижков. Дніпро : ДДУВС, 2018. 220 с.
13. Інформаційні технології: підруч. / В.Б. Вишня, К.Ю. Ісмайлов, І.В. Краснобрижий, С.О. Прокопов, Е.В. Рижков. Дніпро : ДДУВС, 2020. 425 с.
14.Катеринчук І.П. Інформаційне забезпечення діяльності правоохоронних органів України: проблеми теорії і практики : монографія. Одеса : ОДУВС, 2015. 392.
15.Теорія систем та системний аналіз: навчальний посібник / О.А. Балтовський, К.Ю. Ісмайлов, О.І. Сіфоров, Г.В. Форос, О.М. Заєць. Одеса: РВВ ОДУВС, 2021. 156 с.
16. Шулудько С.І., Нестеренко О.І., Проценко Н.М. Інформатика та обчислювальна техніка: навч. Посібник. Харків: Харк. держ. агр. ун-т ім. В.В.Докучаева 2019. -320 с. (з грифом Міністерства освіти і науки України)
17. Щербаков П.А. Ульянченко О.В. Інформаційні системи в менеджменті: підручник для студ. економ. Спеціальностей. Харків: Харк. нац. аграр. ун-т ім. В.В. Докучаева. Харків, 2019. 335 с.

Допоміжна:

18. Грохольський В.Л., Ісмайлов К.Ю., Форос Г.В., Берназ П.В. Науково-практичний коментар до Закону України «Про основні засади забезпечення кібербезпеки України» / за заг. ред. д. ю. н., проф. В. Л. Грохольського. Одеса. ОДУВС, 2020. 134 с.
19.Заплотинський Б.А. Інформаційні технології в юридичній діяльності: посібник. Київський інститут інтелектуальної власності та права НУ "Одеська юридична академія", кафедра інформаційно-аналітичної та інноваційної діяльності, 2018. 108 с.
20.Музика С.С. Поняття конфіденційної інформації та її ознаки /Стан та перспективи розвитку адміністративного права України: матеріали VII МНПК, м. Одеса, 06 листопада 2020 р. Одеса: ОДУВС, 2020. 140 с. С.132-134
21.Основи кримінального аналізу: підручник / Бабенко А.М., Заєць О.М., Некрасов В.А., Ісмайлов К.Ю., Пефтієв Д.О. та ін.; за заг. ред. Користіна О.Є., 2019. 270 с.
22. Синявіна Ю.В., Лебідь М.Т. Математичне програмування: навч.-метод. посібник. Х., Харк. держ. аграр. ун-т ім. В.В. Докучаєва 2017. 72 с.

23.Сучасні інформаційно-комунікаційні технології: навчальний посібник / Г.Г.Швачич, В.В.Толстой, Л.М.Петречук та інші. Дніпро: НМетАУ, 2017. 230 с.
24. Сучасні підходи щодо адаптивного автоматизованого управління складними системами в умовах невизначеності: монографія / Кокошко В.С., Балтовський О.А., Ісмайлов К.Ю., Сіфоров О.І., Форос Г.В. та ін. Одеса: ОДУВС, 2019. 378 с.
25. Ульянченко О.В. Дослідження операцій в економіці: підручник. Суми: Видавництво «Довкілля», 2020. 594 с.
26.Ярмакі Х.П., Музика С.С. Класифікація конфіденційної інформації. Південноукраїнський правничий часопис. 2021. № 1. С. 94-98

Інформаційні ресурси:

1. www.rada.gov.ua – Офіційний сайт Верховної Ради України.
2. http://ippi.org.ua/ - науково-дослідний центр правової інформатики.
3. http://textbooks.net.ua – електронна бібліотека.
4. http://radnuk.info – український юридичний портал «Радник»
5. Український інститут науково технічної інформації, сайт: http://www.uintei.kiev.ua/viewpage.php?page_id=7
6. Навчальний сайт «Інформаційні системи та технології»: http://informatic-10.at.ua/index/informacijni_sistemi_ta_tekhnologiji/0-29/

6. ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ОСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Система оцінювання передбачає накопичення 100 балів з кожної навчальної дисципліни, які перераховуються в національну шкалу та шкалу оцінювання ЄКТС.

Встановлюються: максимальні суми балів за виконання завдань у рамках аудиторної та самостійної роботи - 60 балів; за виконання завдань, винесених на підсумковий контроль - 40 балів.

Поточний контроль		**Підсумковий контроль (ПК)**
Аудиторна робота (АР) (семінарські/практичні заняття та контрольні заходи)	**Самостійна робота (СР)**	ЗАЛІК (З)/ ЕКЗАМЕН (Е)
≤ 40	**≤ 20**	
≤ 60		**≤ 40**
Підсумкова кількість балів = АР+СР+ПК ≤ 100		

Підсумкова кількість балів з навчальної дисципліни за семестр складається, як сума накопичувальних балів за аудиторну та самостійну роботу і отриманих балів під час підсумкового контролю.

Оцінювання компетентностей здобувача вищої освіти з навчальної дисципліни та виставлення підсумкової кількості балів за аудиторну роботу здійснюється шляхом встановлення відповідного рівня знань на кожному навчальному занятті. Підсумкова кількість балів визначається, як сума всіх отриманих під час проведення навчальних занять оцінок («2», «3», «4» та «5») розділена на кількість отриманих таких оцінок за семестр та помножена на коефіцієнт відповідності максимально можливого балу за аудиторну роботу:

$$АР = \frac{\sum О_{АР}}{КО_{АР}} \times 8,$$

де:

АР – підсумкова кількість балів за аудиторну роботу;

$\sum О_{АР}$ – сума всіх отриманих оцінок за аудиторну роботу;

$КО_{АР}$ – кількість отриманих оцінок за семестр за аудиторну роботу;

8 – коефіцієнт відповідності максимально можливого балу за аудиторну роботу.

Оцінювання компетентностей здобувача вищої освіти з навчальної дисципліни та виставлення підсумкової кількості балів за самостійну роботу здійснюється шляхом встановлення відповідного

рівня знань за виконану самостійну роботу. Підсумкова кількість балів визначається, як сума всіх отриманих за самостійну роботу оцінок («2», «3», «4» та «5») розділена на кількість отриманих таких оцінок за семестр та помножена на коефіцієнт відповідності максимально можливого балу за самостійну роботу:

$$СР = \frac{\sum О_{СР}}{КО_{СР}} \times 4,$$

де:

СР – підсумкова кількість балів за самостійну роботу;

$\sum О_{СР}$ – сума всіх отриманих оцінок за самостійну роботу;

$КО_{СР}$ – кількість отриманих оцінок за семестр за самостійну роботу;

4 – коефіцієнт відповідності максимально можливого балу за самостійну роботу.

Здобувач вищої освіти, як додатковий здобуток може отримати додаткові бали, при цьому загальна сума накопичувальних балів не повинна перевищувати 100:

- за наукову роботу в межах навчальної дисципліни до 10-ти балів;
- за проходження тренінгу за тематикою навчальної дисципліни та отриманні сертифікату до 5-ти балів.

Здобувач вищої освіти може отримати оцінку «5» за умови, що він дуже добре орієнтується в матеріалі, приймав активну участь у занятті та надав повну відповідь на питання семінарського заняття, або на додаткове питання науково-педагогічного працівника, навів приклади, висловив та аргументував власну точку зору, або суттєво доповнював більше трьох разів відповіді колег, не допустивши помилок. Також на оцінку «5» може бути оцінено виступ з доповіддю або рефератом, які було підготовлено з використанням декількох джерел інформації, а під час виступу тему розкрито повністю.

Здобувач вищої освіти може отримати оцінку «4» за умови, що він достатньо добре орієнтується в матеріалі, приймає активну участь у занятті, доповнюючи колег, знає основні визначення та факти з теми семінарського заняття, надав правильну, але не зовсім повну відповідь, висловлює власну думку, але не може змістовно її аргументувати, йому складно навести приклади. Також на оцінку «4» може бути оцінено виступ здобувача з доповіддю або рефератом, які

було підготовлено з використанням одного джерела інформації, а під час виступу тему розкрито не повністю.

Здобувач вищої освіти може отримати оцінку «3» за умови, якщо не приймає активної участі в семінарському занятті та не висловлює цікавості до матеріалу, йому складно дати визначення понять, відповідає фрагментарно та спутано, допускає помилки, не орієнтується у темі, власної думки не має, або висловлюючи її відмовляється аргументувати. Також на оцінку «3» може бути оцінено виступ здобувача з доповіддю або рефератом, які містять мізерний обсяг інформації, або застарілі данні.

Здобувач вищої освіти може отримати оцінку «2» за умови незнання здобувачем вищої освіти значної частини навчального матеріалу за змістом відповідної теми навчальної дисципліни, що міститься в основних рекомендованих нормативних та базових джерелах, допустив істотні помилки у відповідях на поставлені питання, виявив невміння застосовувати теоретичні положення під час розв'язання практичних задач, відмовився від відповіді та/або не вирішив практичне завдання, не виконав самостійну роботу. Оцінка «2» потребує перескладання.

Умови допуску здобувача вищої освіти до складання підсумкового контролю:

Для денної форми навчання:

- сума балів поточного контролю не менше ніж 36;
- має не більше двох невідпрацьованих пропусків та/або невідпрацьованих незадовільних оцінок за поточний контроль.

Для заочної форми навчання:

- сума балів поточного контролю не менше ніж 36.

З метою підвищення поточного рейтингу успішності здобувач вищої освіти має право перескладати аудиторну та самостійну роботу відповідно до графіку, встановленого науково-педагогічним працівником до підсумкового контролю і не більше двох пропусків та/або незадовільних оцінок з однієї навчальної дисципліни за один робочий день.

Здобувач вищої освіти, який за результатами поточного контролю накопичив менше 60 балів, зобов'язаний складати підсумковий контроль.

Здобувач вищої освіти, який за результатами поточного контролю протягом семестру накопичив 60 балів, має можливість:

- не складати підсумковий контроль і отримати накопичену кількість балів як підсумкову оцінку;
- складати підсумковий контроль відповідно до розкладу.

Критерії оцінювання знань

Для тих, хто складає залік критерії оцінювання знань наступні.

Оцінка A,B,C, D, E / "зараховано " виставляється, якщо здобувач вищої освіти виявив достатньо повні знання курсу; вміє узагальнювати теоретичний матеріал, співвідносити загальні знання з конкретними ситуаціями, засвідчив уміння критично оцінювати варіативні підходи щодо сутності поставлених питань, дає правильні, хоча і не завжди повні відповіді на поставлені запитання; висловлює своє ставлення до варіантних теорій щодо сутності явищ; допускає незначні неточності в розкритті окремих теоретичних положень; матеріал викладає не завжди логічно, послідовно і переконливо.

Оцінка FX, F/ "не зараховано " виставляється, якщо здобувач вищої освіти виявив слабкі (відсутність) знання теоретичного програмного матеріалу; не зміг дати визначення основних провідних категорій та явищ; відсутні навички адекватної оцінки норм і теорій; виклад матеріалу непослідовний, нелогічний, фрагментарний, неточний, стислий; повна відсутність переконливості в викладенні матеріалу.

Шкала оцінювання знань: національна та ECTS

<table>
<tr><th>За внутрішньою шкалою навчального закладу в балах</th><th colspan="2">За шкалою ECTS /За національною шкалою</th></tr>
<tr><td></td><td colspan="2">Вноситься до відомості</td></tr>
<tr><td></td><td>Екзамен</td><td>залік</td></tr>
<tr><td>90 – 100</td><td>A/Відмінно</td><td rowspan="6">A,B,C, D, E/Зараховано</td></tr>
<tr><td>82-89</td><td>B/Добре</td></tr>
<tr><td>74-81</td><td>C/Добре</td></tr>
<tr><td>64-73</td><td>D/Задовільно</td></tr>
<tr><td>60-63</td><td>E/Задовільно</td></tr>
<tr><td rowspan="2">35-59</td><td>FX/Незадовільно</td><td>Не зараховано</td></tr>
<tr><td colspan="2">з можливістю повторного складання</td></tr>
<tr><td rowspan="2">0-34</td><td>F/Незадовільно</td><td>Не зараховано</td></tr>
<tr><td colspan="2">з обов'язковим повторним курсом</td></tr>
</table>

7. ПИТАННЯ ДЛЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

1. Поняття про інформацію та її класифікація.
2. Юридичні властивості інформації.
3. Джерела інформації в системі суб'єктно-об'єктних відносин інформаційної діяльності.
4. Поняття про правову інформацію.
5. Правові-пошукові системи.
6. Бази даних, національні та міжнародні банки й галузеві системи правової інформації.
7. Збір та систематизація інформації.
8. Робота з джерелами правової інформації.
9. Види та форми джерел. Джерела інформації глобальних комп'ютерних мереж.
10. Робота з фактографічними джерелами інформації.
11. Документальні джерела інформації та їх використання у юридичній діяльності
12. Бібліографічні джерела інформації.
13. Автоматизовані системи пошуку та обробки інформації.
14. Поняття про юридичну діяльність.
15. Характерні риси юридичної діяльності.
16. Суб’єкти юридичної діяльності. Юридичні дії.
17. Інформаційно-правова діяльність.
18. Поняття та історія виникнення інформаційних технологій.
19. Види сучасних інформаційних технологій.
20. Класифікація інформаційних технологій.
21. Специфіка розробки методів аналізу, синтезу та оптимізації прикладних інформаційних технології.
22. Вимоги до апаратно-програмних засобів автоматизації процесів реалізації інформаційних технологій.
23. Інструментарій інформаційних технологій.
24. Взаємозв'язок інформаційних технологій та інформаційних систем.
25. Класифікація по призначеному для користувача інтерфейсу.
26. Класифікація за ступенем взаємодії між собою.
27. Бази даних в юридичній діяльності.
28. Реляційні, об'єктно-реляційні і об'єктно-орієнтовані бази даних.
29. Структури баз даних.
30. Класифікація сучасних систем управління базами даних (СУБД).
31. Концепції та принципи організації баз даних та баз знань.
32. Місце баз даних в інформаційних системах (ІС).

33. Рівні абстракції даних при проектуванні баз даних.
34. Загальна характеристика інформаційно-аналітичного процесу.
35. Провідні принципи та форми інформаційно-аналітичної діяльності.
36. Інформаційна аналітика як засіб одержання інформації.
37. Види інформаційно-аналітичних робіт.
38. Методика написання аналітичної роботи.
39. Загальні ознаки роботи високої якості та типові помилки.
40. Застосування електронних таблиць: створення масивів вхідних даних, автоматизація їх перевірки, візуалізація помилок.
41. Застосування діаграм для аналізу даних; види діаграм, редагування частин.
42. Представлення наукових даних у вигляді графіків функцій.
43. Використання списків, форм, сортування та фільтрація даних.
44. Попередній статистичний аналіз даних та їх підготовка до використання у середовищі спеціалізованих програм.
45. Визначення та структура систем підтримки прийняття рішень (СППР).
46. Класифікація (СППР) та їх використання в юридичній діяльності.
47. Підходи до організації інтелектуального аналізу даних.
48. Загальна характеристика процесів збору, передачі, обробки та зберігання інформації.
49. Загальне уявлення про інформаційну безпеку.
50. Кримінальна відповідальність за порушення інформаційної безпеки. Основні види порушення інформаційної безпеки.
51. Постулати захисту даних.
52. Види загроз для комп'ютерної інформації.
53. Загроза віддаленого адміністрування.
54. Загроза активного змісту.
55. Загроза перехоплення чи підміни даних на шляхах транспортування.
56. Загроза втручання в особисте життя.
57. Загроза постачання даних неприйнятного змісту.
58. Методи та засоби здійснення інформаційної безпеки: правові, організаційні, технічні, програмні та криптографічні.
59. Засоби протидії загрозам комп'ютерній інформації.
60. Криптографічний захист інформації.
61. Програми кодування та декодування даних.
62. Прихована передача інформації.
63. Методи стеганографії.
64. Поняття про комп'ютерні злочини.
65. Визначення, аналіз і фіксація слідів комп'ютерних злочинів.

7.ГЛОСАРІЙ

Автоматизована система (ас) - сукупність керованого об'єкта й автоматичних керуючих пристроїв, у якій частину функцій керування виконує людина. АС являє собою організаційно-технічну систему, що забезпечує вироблення рішень на основі автоматизації інформаційних процесів у різних сферах діяльності (управління, проектування, виробництво тощо) або їх поєднаннях.

Автоматизовані інформаційно-пошукові системи – сукупність методів і засобів, призначених для зберігання та пошуку документів, відомостей про них чи певних фактів.

Аналіз інформації – процес обробки інформації, який базується на логічному та креативному мисленні, спрямований на одержання якісно нової інформації у вигляді гіпотез, висновків, припущень, ситуативних картин тощо.

Аналітик – 1. Фахівець, що володіє необхідними знаннями та досвідом аналізу управлінських ситуацій, підготовки аналітичних звітів, висновків та пропозицій. 2. Посадова особа підрозділу кримінального аналізу (кримінального аналізу та оперативного моніторингу).

Аналітична діяльність – це інтелектуальна творча діяльність, спрямована на одержання та використання нових знань, що здійснюється із застосуванням наукових методів на основі процесу судження від конкретного до загального.

Аналітичний документ - вторинний документ, що містить узагальнену інформацію, отриману в результаті всебічного, глибокого та критичного аналізу первинних документів, аргументовану оцінку стану і тенденцій розвитку проблеми, що розвивається.

База даних – це поіменована, структурована сукупність взаємопов'язаних даних, що належать до певної предметної області і зберігається на комп’ютерних носіях, зазвичай разом з прикладною програмою. Основне призначення баз даних – зберігання, накопичення, оновлення і пошук необхідної інформації.

База стратегічних даних (БСД) – це стислий системний опис найсуттєвіших стратегічних елементів, що належать до зовнішнього середовища підприємства; вона (БСД) використовується для оцінки поточного становища, застосовується для визначення прояву процесів у майбутньому та для прийняття стратегічних рішень.

Бібліотечна система - систематизована сукупність електронного каталогу та електронних документів, які об’єднані за тематичними та іншими ознаками, має додаткові сервіси і можливості,

що спрощують пошук документів і роботу з ними. Сучасні бібліотечні системи побудовані за клієнт-серверною технологією 108 і використовуються в локальних чи глобальних мережах.

Блокування інформації в системі - дії, внаслідок яких унеможливлюється доступ до інформації в системі.

Броузер (browser) - програма для комп'ютера або іншого електронного пристрою (смартфону, мобільного телефону), під'єднаного до Інтернет, яка дає можливість переглядати та шукати інформацію на web-сторінці.

Виток інформації - результат дій, внаслідок яких інформація в системі стає відомою чи доступною фізичним та/або юридичним особам, що не мають права доступу до неї.

Відеоконференція - це сфера інформаційної технології, що забезпечує одночасно двосторонню передачу, обробку, перетворення і представлення інтерактивної інформації на відстань у реальному режимі часу за допомогою апаратно-програмних засобів обчислювальної техніки, тобто між двома та більше абонентами Для проведення відеоконференцій використовується така технологія, як відеоконференцзв'язок.

Візуальна форма електронного документа - відображення даних, що він містить, електронними засобами або на папері у формі, придатній для сприймання його змісту людиною.

Віртуальний простір - простір, що моделюється за допомогою комп'ютера, у якому перебувають відомості про особи, предмети, факти, події, явища і процеси, представлені в математичному, символьному або будь-якому іншому виді й рухи, що перебувають у процесі, по локальних і глобальних комп'ютерних мережах, або відомості, що зберігаються в пам'яті будь-якого фізичного або віртуального устрою, а також іншого носія, спеціально призначеного для їхнього зберігання, обробки й передачі.

Документ - матеріальний носій, що містить інформацію, основними функціями якого є її збереження та передавання у часі та просторі.

Доступ до інформації в системі - отримання користувачем можливості обробляти інформацію в системі.

Електронне (віртуальне) судочинство - проведення судового процесу з використанням сучасних комп'ютерних та телекомунікаційних технологій.

Електронний бізнес - будь -яка трансакція, здійснена за допомогою функціональності інформаційної системи, після

закінчення якої відбувається передача права власності або права користування реальним продуктом або послугою і у формі, придатній для сприймання його.

Захист інформації - сукупність правових, адміністративних, організаційних, технічних та інших заходів, що забезпечують збереження, цілісність інформації та належний порядок доступу до неї.

Збір інформації – діяльність суб'єкта, в ході якої він здійснює пошук і отримання відомостей про потрібний йому об'єкт.

Знищення інформації в системі - дії, внаслідок яких інформація в системі зникає.

Інформаційна система - сукупність організаційних і технічних засобів для збереження та обробки інформації з метою забезпечення інформаційних потреб користувачів.

Інформаційна безпека – це стан захищеності інформаційного простору, що забезпечує формування та розвиток цього простору в інтересах особистості, суспільства та держави

Інформаційна війна: 1) дії з метою досягнення інформаційної переваги шляхом застосування заходів для експлуатування, підриву, знищення, дестабілізації і руйнування інформаційного потенціалу противника і його функцій; 2) міри з метою захисту власних інформаційних ресурсів і телекомунікаційних систем; 3) дії з метою використання інформаційних ресурсів і телекомунікаційних систем іншої сторони для досягнення цілей і інтересів, наприклад електронна війна (інформаційна війна в оборонному і військовому контексті), війна в Інтернеті (інформаційна війна в більш широкому суспільному контексті).

Інформаційна мережа – мережа, призначена для обробки, зберігання та передачі даних.

Інформаційна технологія (ІТ) – це комплекс методів і процедур, за допомогою яких реалізуються функції збирання, передавання, оброблення, зберігання та доведення до 3 користувача інформації в організаційно-управлінських системах з використанням обраного комплексу технічних засобів.

Інформаційне забезпечення - це: 1) комплекс організаційних, правових, технічних і технологічних заходів, засобів та методів, котрі забезпечують в процесі управління і функціонування системи інформаційні зв'язки та елементів (суб'єктів і об'єктів) шляхом оптимальної організації інформаційних масивів баз даних і знань; 2) діяльність, що організується в рамках управління, спрямована на проектування, функціонування та вдосконалення інформаційних систем, що забезпечують ефективне виконання задач управління;

3)органічна єдність роботи щодо визначення змісту, обсягів, якості інформації, необхідної для здійснення управління, а також заходів щодо раціональної організації процесів для здійснення управління, а також заходів щодо раціональної організації процесів збирання, систематизації, накопичення та обробки цієї інформації шляхом.

Інформаційний продукт (продукція) - створена виробником сукупність документованої інформації, відомостей, даних і знань, яка призначена для забезпечення інформаційних потреб користувача.

Інформаційний простір (національний) - інформаційне середовище, в якому здійснюються інформаційні процеси та інформаційні відносини щодо створення, збирання, відображення, реєстрації, накопичення, збереження, захисту і поширення інформації, інформаційних продуктів та інформаційних ресурсів, на яке розповсюджується юрисдикція держави.

Інформаційний ресурс – це сукупність документів в інформаційних системах.

Інформаційно-аналітична діяльність: 1) сукупність дій на основі концепцій, методів, засобів, нормативно-методичних матеріалів для збору, накопичення, обробки та аналізу даних з метою обґрунтування та прийняття рішень. 2) специфічний різновид інтелектуальної, розумової діяльності людини, в процесі якої внаслідок певного алгоритму послідовних дій з пошуку, накопичення, зберігання, обробки, аналізу первинної інформації утворюється нова, вторинна аналітична інформація у формі аналітичної довідки, звіту, огляду, прогнозу тощо.

Інформаційно-аналітичне забезпечення це – сукупність дій та заходів … для збору, нагромадження, обробки та аналізу даних на основі інформаційних технологій, у процесі реалізації якого особливої ваги набуває систематичність визначення кола питань, що виникають у процесі базової діяльності споживача інформації, їх аналіз та прогнозування тенденцій розвитку.

Інформаційно-телекомунікаційна система - сукупність інформаційних та телекомунікаційних систем, які у процесі обробки інформації діють як єдине ціле.

Інформація - будь-які відомості та/або дані, які можуть бути збережені на матеріальних носіях або відображені в електронному вигляді.

Кібербезпека - безпека інформації та інфраструктури в цифровому середовищі, що її забезпечує. Кібербезпека передбачає досягнення і збереження властивостей безпеки в ресурсах організації

або користувачів, що спрямовані на запобігання відповідним кіберзагрозам.

Комплексна система захисту інформації - взаємопов'язана сукупність організаційних та інженерно-технічних заходів, засобів і методів захисту інформації.

Комп'ютерна інформація – це текстова, цифрова, графічна чи інша інформація (дані, відомості) про осіб, предмети, події, яка існує в електронному вигляді, зберігається на відповідних електронних носіях і може використовуватися, оброблятися або змінюватися при допомозі ЕОМ (комп'ютерів).

Комп'ютерні мережі (мережа ЕОМ) – це об'єднання декількох комп'ютерів (ЕОМ) та комп'ютерних систем, що взаємопов'язані і розташовані на фіксованій території та орієнтовані на колективне використання загальномережевих ресурсів.

Криптографічний захист інформації - вид захисту інформації, що реалізується шляхом перетворення інформації з використанням спеціальних (ключових) даних з метою приховування/відновлення змісту інформації, підтвердження її справжності, цілісності, авторства тощо.

Моделювання – це метод дослідження різних явищ і процесів, вироблення варіантів управлінських рішень.

Моніторинг – комплекс наукових, технічних, технологічних, організаційних та інших засобів, які забезпечують систематичний контроль (стеження) за станом та тенденціями розвитку природних, техногенних та суспільних процесів.

Надійність джерела інформації – здатність джерела об’єктивно відтворити обставини, які стали йому відомі (відносно особи) або в ньому (з його допомогою) відобразилися (відносно речових джерел).

Несанкціоновані дії щодо інформації в системі - дії, що провадяться з порушенням порядку доступу до цієї інформації, установленого відповідно до законодавства.

Обробка інформації в системі - виконання однієї або кількох операцій, зокрема: збирання, введення, записування, перетворення, зчитування, зберігання, знищення, реєстрації, приймання, отримання, передавання, які здійснюються в системі за допомогою технічних і програмних засобів.

Правова інформація - це зміст даних (повідомлень), використання яких допомагає вирішити ту чи іншу правову задачу чи сприяє її вирішенню.

Правова інформація (законодавче визначення) - це сукупність документованих або публічно оголошених відомостей про право, його

систему, джерела, реалізацію, юридичні факти, правовідносини, правопорядок, правопорушення і боротьбу з ними та їх профілактику тощо. Зрозуміло, що правова інформація повинна мати ті самі властивості, що і звичайна.

Режим доступу до інформації – це передбачений правовими нормами порядок одержання, використання, поширення і зберігання інформації.

Система обробки даних – комплекс технічних і математичних засобів, що виконує автоматизовану обробку даних.

Телекомунікаційна система - сукупність технічних і програмних засобів, призначених для обміну інформацією шляхом передавання, випромінювання або приймання її у вигляді сигналів, знаків, звуків, рухомих або нерухомих зображень чи в інший спосіб.

Технічний захист інформації - вид захисту інформації, спрямований на забезпечення за допомогою інженерно-технічних заходів та/або програмних і технічних засобів унеможливлення витоку, знищення та блокування інформації, порушення цілісності та режиму доступу до інформації.

Технології – під поняттям технології ми розуміємо загальні знання та опанування засобами, необхідними для виконання якогось ремесла, мистецтва і т.п. Технології переносять принципи на робочий ґрунт. Їх застосування забезпечує більш легке, швидке, впевнене, більш точне досягнення цілей.

Науково-методичне видання

Форос *Ганна Володимирівна*

Сучасні інформаційні технології в юридичній діяльності

Навчально-методичні рекомендації

до вивчення навчальної дисципліни

Для здобувачів вищої освіти освітнього ступеня «магістр»
у галузі знань 08 «Право» спеціальність 081 «Право»

Підп. до друку 23.03.2023. Формат 60х84/16.
Друк цифровий. Папір офсетний. Гарнітура Times.
Ум.-друк. арк. 4,88 Обл.-вид. арк. 3,63
Наклад 30 прим.
Надруковано з готового оригінал-макету
Редакційно-видавничий відділ
Одеського державного університету внутрішніх справ
м. Одеса, вул. Успенська,1,
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДП № 3507 від 25.06.2009